

Resolució 2250 del Consell de Seguretat de l'ONU: Joventut, Pau i Seguretat

Romeral ORTIZ QUINTILLA

N. 14 · Setembre 2016

ISSN: 2014-2765

D'acord amb les dades disponibles, mai en la història de la humanitat hi havia hagut tants joves com avui en dia. 1.800 milions de persones, segons el Fons de Població de les Nacions Unides, tenen entre 10 i 24 anys d'edat¹. D'aquestes, més de 600 milions viuen en zones en conflicte. Malgrat això, fins al passat mes de desembre de 2015 cap marc internacional no analitzava o responia a les qüestions de joventut, pau i seguretat.

L'argument demogràfic és probablement un dels més impactants i convincents per reconèixer el paper de la joventut en la construcció de la pau: si el fracàs dels processos de pau ha estat generalment associat a l'absència o a la limitada inclusió de certs grups socials, era impossible seguir ignorant un col·lectiu que representa més de la meitat de la població en països fràgils. No es tracta únicament del paper dels joves en contextos de guerra o en conflictes armats, sinó que també es tracta de donar espai i reconeixement a la joventut en la seva tasca de prevenció de tota mena de violència (directa, cultural i estructural) i en la transformació de conflictes.

Finalment, el passat 9 de desembre de 2015, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va votar, de manera unànime, [una resolució històrica sobre joventut, pau i seguretat: la resolució 2250](#).

Antecedents

La resolució 2250 és històrica perquè posa la joventut² en el centre dels processos i de les polítiques de desenvolupament sostenible per a la pau i la seguretat. Es tracta d'una resolució única i sense precedents per diferents motius. En primer lloc, és la primera vegada que el Consell de Seguretat adopta una resolució temàtica que tracta la joventut en el seu conjunt davant els desafiaments de seguretat i de pau. A més, aquest document reconeix el paper dels joves en la promoció de la pau, la transformació dels conflictes i la prevenció de la violència. No es considera únicament la joventut com un grup que s'ha de protegir (els joves com a víctimes), ni com un grup del qual cal protegir-se (els joves com a perpetradors de violència), sinó que és un col·lectiu de persones considerades com a actors de transformació positiva en les seves comunitats i reconegudes com a catalitzadors de

pau i actors en la prevenció de la violència. La resolució exigeix que es doni veu a la joventut en els processos de pau i s'insti a governs, entitats privades i públiques, organitzacions de la societat civil i institucions, incloent a les agències de l'ONU, a aportar tant les eines com el finançament necessari per traduir aquest document en polítiques reals i projectes concrets.

Fins al moment, el Consell de Seguretat de l'ONU sempre havia tractat aquesta qüestió a través de resolucions de país o regionals. Per exemple, les resolucions 1702 i 2070 van incloure en el mandat de la Missió d'Estabilització de les Nacions Unides a Haití (MINUSTAH) la coordinació amb el govern nacional amb la finalitat de proporcionar oportunitats laborals als joves en risc d'exclusió social, així com la continuïtat dels programes de desarmament, desmobilització i reintegració per reduir la violència en les comunitats. De la

mateixa manera, resolucions del Consell de Seguretat que atendien el manteniment de la pau a Costa d'Ivori, Sierra Leone, Timor Oriental, Burundi, Sudan del Sud i el Iemen també incloïen un apartat dedicat a la joventut. El 9 de desembre de 2015 la nova resolució 2250 sobre joventut, pau i seguretat va marcar un canvi d'enfocament cap als joves i la seva participació en l'àmbit de la pau.

És la primera vegada que el Consell de Seguretat adopta una resolució temàtica que tracta la joventut en el seu conjunt davant els desafiaments de seguretat i de pau

Recorregut

És particularment significatiu que l'adopció d'aquesta resolució, promoguda i liderada per Jordània, hagi estat inicialment impulsada des de la societat civil en general, i des de les organitzacions juvenils en particular.

Des de 2012 el [United Network of Young Peacebuilders](#) (UNOY), xarxa global d'organitzacions juvenils que treballen per la pau i la prevenció de conflictes, va anar formant un grup de joves representants dels cinc continents que han estat advocant per l'adopció d'aquesta resolució. Amb el suport de les organitzacions [Search for Common Ground](#) i [World Vision](#), entre d'altres, els joves de UNOY han desenvolupat estratègies d'incidència política, incloent diferents missions a la seu de les Nacions Unides a Nova York, on es van reunir amb les representacions permanents dels estats membres, agències de les Nacions Unides i organitzacions de la societat civil.

Finalment, la proposta de resolució va tenir efecte a mitjans del 2015 quan Jordània, membre no permanent del Consell de Seguretat el 2015, va organitzar el [primer debat temàtic sobre joventut, pau i seguretat davant del Consell de Seguretat](#). Històricament aquests debats són convocats quan hi ha interès en presentar una resolució a continuació.

Tanmateix, abans d'entaular la negociació sobre l'esborrany de la resolució amb els estats membres, Jordània va organitzar el [primer fòrum dedicat a joventut, pau i seguretat](#) a

Amman els dies 21 i 22 d'agost de 2015, amb el suport de [l'Oficina de l'Enviat del Secretari General per a la Joventut](#), el [Programa de Desenvolupament de les Nacions Unides \(PNUD\)](#) i [l'Oficina de Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau](#). Aquest fòrum va reunir 600 participants: representants d'organitzacions juvenils, estats membres, agències de l'ONU, organitzacions no governamentals, acadèmics, donants i professionals. Un dels resultats més esperats del fòrum fou l'adopció de la [Declaració d'Amman](#), que reflecteix el compromís dels joves de treballar per la pau a través d'una visió comuna i estableix un full de ruta per reforçar un marc polític que els doni suport en la transformació de conflictes.

Després del fòrum van seguir les iniciatives d'incidència política amb una campanya que a través del hashtag #youth4peace va anar donant visibilitat a totes les accions que els joves emprenien a favor de la pau, la solidaritat, el respecte i la tolerància als seus països i així contrarestar la imatge negativa que assimila la joventut amb la violència. Els grups de joves de la xarxa UNOY van continuar viatjant a Nova York per participar en diferents trobades claus, com la Cimera Mundial de Joventut contra l'Extremisme Violent del mes de setembre del mateix any, o la revisió de la resolució 1325 sobre dones, pau i seguretat.

També és rellevant el treball del grup interagencial sobre joventut i pau compost per representants de les agències de les Nacions Unides, d'organitzacions de la societat civil i de joventut que van llançar publicacions claus com, per exemple, les [Línies directrius sobre la participació dels joves en la construcció de la pau](#).

Es pot entendre l'adopció d'aquesta resolució com el resultat d'una sèrie de factors:

(i) En primer lloc, és innegable que les organitzacions de la societat civil i juvenils han jugat un paper fonamental com a impulsores d'aquesta resolució. Des de 2012 especialment, han lluitat per conscienciar els diferents actors sobre la necessitat i importància de tal resolució, publicant informes sobre la relació triangular entre joventut, pau i reconeixement / inclusió / participació.

(ii) Ha estat clau el lideratge de Jordània, país membre no permanent del Consell de Seguretat,

que ha sabut dur a terme les negociacions i propiciar un vot unànim per part dels 15 estats membres del Consell.

(iii) El camí obert pel moviment de dones perquè s'adoptés l'any 2000 la resolució 1325 del Consell de Seguretat sobre dones, pau i seguretat ha afavorit sens dubte a les organitzacions juvenils, tant pel que fa a l'aprenentatge del procés com pel que fa a la seva formulació.

(iv) Finalment, no es pot ignorar el context actual de seguretat que sacseja a mig món: la captació de molts joves per part de grups terroristes ha reforçat l'estigmatització i narrativa sobre la joventut com a perpetradora de violència. Aquesta resolució també es va adoptar amb la intenció de contrarestar-les.

La captació de molts joves per part de grups terroristes ha reforçat l'estigmatització i narrativa sobre la joventut com a perpetradora de violència

El contingut de la resolució

Aquesta resolució neix d'un procés inclusiu en el qual els joves, a través de la Declaració d'Amman, van tenir un espai per expressar les seves demandes i necessitats sobre la seva participació en polítiques i programes de pau i seguretat. En gran mesura, la resolució ha sabut incorporar-les.

Un primer aspecte a apuntar és que la resolució defineix la joventut com les persones amb edats compreses entre 18 i 29 anys, reconeixent les variables que hi pot haver en altres contextos nacionals o regionals.

Quant als seus àmbits d'acció, la resolució inclou els següents pilars:

1. **Participació:** es demana als estats membres que incrementin la participació inclusiva dels joves en els processos de presa de decisions en les diferents etapes de negociació i implementació dels acords de pau. A més s'insta que els estats membres busquin i facilitin els mecanismes per afavorir aquesta participació.

2. **Protecció:** es reafirma la necessitat i l'obligació de protegir els civils, fent menció específica als joves, durant els conflictes armats i

durant els contextos de postconflicte, i en particular de protegir-los de qualsevol forma de violència sexual o de gènere. Es fa també menció a tractats internacionals com la Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats de 1951 i el seu Protocol de 1967, o la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona de 1979.

3. **Prevenció:** es fa especial èmfasi a que els estats membres donin suport als joves amb eines i polítiques inclusives que els permetin actuar com a actors cabdals de la prevenció de la violència. L'educació destaca com una eina clau per afavorir l'ocupabilitat dels joves, per capacitar-los en el seu compromís polític, per donar suport a l'emprenedoria juvenil. Finalment es pot destacar la menció que es fa a l'accés a una educació per la pau de qualitat que permeti el desenvolupament de coneixements, d'habilitats i sobretot de valors dels joves.

4. **Aliances:** es destaca la necessitat de potenciar el suport polític, financer, tècnic i logístic per part de les agències de les Nacions Unides i de les organitzacions regionals i internacionals per treballar amb joves constructors de pau.

5. **Reintegració:** es requereixen estratègies i programes per desvincular i reintegrar els i les joves involucrats en conflictes armats.

6. **Seguiment:** finalment, la resolució requereix que el secretari general realitzi un estudi del progrés de la contribució positiva dels joves als processos de pau i a la resolució de conflictes, amb l'objectiu de recomanar respostes efectives a nivell local, nacional, regional i internacional. És important que s'adopti un punt de partida per entendre la situació actual dels joves i la seva participació i l'impacte en la construcció de la pau per tal de poder monitorar la seva evolució. Saber quina és la situació actual i poder desenvolupar programes i eines adequades que responguin a les necessitats reals és una de les garanties d'èxit d'aquesta resolució.

Recomanacions

A continuació es proposen una sèrie de recomanacions que es podrien considerar a escala europea en diferents àmbits, tant per part de les institucions europees, com de la societat

civil (des d'acadèmics a mitjans de comunicació). Finalment s'assenyalen alguns dels riscos a l'hora d'interpretar la resolució i de voler traslladar-la a accions concretes.

Sensibilització

El primer pas s'ha fet, i amb magnificència: els 15 països membres permanents³ i no permanents⁴ del Consell de Seguretat de Nacions Unides van votar unànimement a favor de la resolució 2250. Tot i així, són pocs els actors claus europeus que coneixen el contingut de la 2250 o que hi fan referència en els seus programes i/o polítiques.

És necessari començar a sensibilitzar a institucions i a la societat civil de la Unió Europea sobre l'existència d'aquesta resolució, però també sobre la importància d'apropiar-se-la, portar-la a territori europeu i començar-la a aplicar. Els mitjans de comunicació tindran un paper important a l'hora de crear una consciència a Europa relativa a aquesta qüestió. Així mateix, la societat civil europea podria donar suport a aquest procés organitzant espais de diàleg i debat.

És necessari començar a sensibilitzar a institucions i a la societat civil de la Unió Europea sobre l'existència d'aquesta resolució, però també sobre la importància d'apropiar-se-la

Quant a les institucions europees, fins al moment, són escassos els documents, programes o directrius que examinen i consideren el vincle entre joventut i pau. Serà necessari que, de la mateixa manera que es va fer en l'àmbit global de les Nacions Unides, les associacions juvenils europees, per amb el suport d'altres organitzacions, generin un debat dins dels mecanismes institucionals i advoquin perquè les institucions europees prenguin en consideració el nexa entre joventut, pau i seguretat.

Finalment, aquesta resolució s'haurà de difondre entre les organitzacions juvenils. És important que no només sàpiguen de la seva existència sinó que l'entenguin, que sàpiguen què significa i com utilitzar-la. Amb aquest objectiu, la xarxa UNOY ha desenvolupat un primer [manual](#) que guia els joves i les organitzacions juvenils a través de la resolució.

Del paper a l'acció

Per evitar que la resolució quedi buida de contingut, s'haurà de fer operativa, definir estratègies, identificar prioritats i recursos, i determinar responsabilitats i períodes d'implementació.

Malauradament, l'[Estratègia global de política exterior i de seguretat](#) que ha elaborat el Servei Europeu d'Acció Exterior segueix considerant els joves com a receptors de polítiques. En aquest sentit, la fase d'execució haurà de garantir que tant joves com les organitzacions juvenils siguin consultades i implicades.

En general, les polítiques públiques, els programes i els projectes han de deixar de considerar la població juvenil com una mera receptora passiva per involucrar-la en la seva formulació i desenvolupament i esdevenir així un grup de població actiu. Perquè els joves deixin de ser sistemàticament exclosos en els processos de pau i seguretat, el reconeixement formal de la resolució 2250 és un pas important, però no pot ser l'únic. Els joves i les organitzacions juvenils s'haurien de veure implicats i inclosos de manera substantiva en els processos de participació. Perquè aquesta resolució realment cobri sentit, es requereix una participació significativa on joves i adults estiguin degudament representats en els processos de decisió.

D'altra banda, és necessari que els països europeus no considerin que les qüestions de joventut, pau i seguretat estan relacionades exclusivament amb polítiques exteriors i de seguretat, ja que també han d'assumir-se com una qüestió d'assumptes interns. La Comissió europea a través de la seva [Direcció General d'Educació, Joventut, Cultura i Esport](#) podria dedicar línies de finançament a les organitzacions juvenils que treballen per la cultura i l'educació per a la pau i la transformació no violenta de conflictes, a través, per exemple del seu programa ERASMUS+.

Cal deixar de considerar la població juvenil com una mera receptora passiva per involucrar-la en la seva formulació i desenvolupament

Aliances i aprenentatges de l'agenda de dones, pau i seguretat

Aquesta resolució s'inspira en gran mesura en la resolució 1325 sobre dones, pau i seguretat aprovada l'octubre de 2000 pel Consell de Seguretat de Nacions Unides. Les organitzacions juvenils han col·laborat amb diferents xarxes i grups de dones que en el seu moment van impulsar la resolució 1325 per entendre la seva elaboració, aprendre dels seus assoliments i reptes i donar-se suport mútuament.

De la mateixa forma que la resolució 2242, adoptada el 2015 i successora de la 1325, la resolució 2250 fa èmfasi en el paper dels joves davant l'augment de la radicalització i de l'extremisme violent que pot desembocar en terrorisme. Així com el moviment de dones va ser crític amb la potencial justificació que aquestes referències podien donar a l'augment de la militarització⁵, els joves hauran d'emprendre el mateix exercici per evitar que es justifiquin accions militars sota l'agenda de joventut, pau i seguretat.

Sempre disposat a reivindicar el paper de lideratge dels joves i a trencar la imatge negativa de la joventut, el moviment juvenil ha aconseguit que en el [Pla d'Acció per Prevenir l'Extremisme Violent](#) adoptat per l'Assemblea General de la Nacions Unides el desembre de 2015, inclogui un apartat sobre "Apoderament juvenil" com a part de les accions a realitzar.

Finançament

Per garantir la implementació de la resolució i la seva traducció en programes i polítiques concretes es requereixen mecanismes de finançament específics. La resolució exposa que els estats membres i les organitzacions regionals hauran de contribuir financerament als fons de les Nacions Unides perquè es desenvolupin programes i eines que permetin implementar la resolució de manera efectiva.

Així, la Comissió Europea, encarregada de presentar i executar el pressupost europeu, haurà d'activar els mecanismes necessaris per assegurar una línia pressupostària que doni suport als projectes de joventut i pau o, com mínim, que els seus instruments de finançament en l'àmbit de pau, seguretat i estabilitat contemplin la inclusió

dels joves.

A més, no pot caure en solucions senzilles com la de reagrupar el finançament destinat a l'enfocament de gènere en els projectes de pau incorporant l'aspecte de joventut. Les dues resolucions han de sumar-se i les institucions europees han de vetllar perquè les agendes de dones i joves es complementin i no es converteixin en competidores pels mateixos fons.

La resolució defineix la joventut com les persones amb edats compreses entre 18 i 29 anys, reconeixent les variables que hi pot haver en altres contextos nacionals o regionals

El repte intergeneracional

La participació dels joves en els processos de pau implica que els més grans obrin espais de participació i que estiguin disposats a compartir esferes de poder i decisió. No servirà de res crear mecanismes en els quals es puguin presentar únicament els joves, i on es podrien reproduir elements d'exclusió generacional. Caldrà que els més grans valorin les oportunitats que estan realment a l'abast dels joves a l'hora de compartir responsabilitats i poder.

Les institucions europees i les organitzacions de la societat civil hauran de buscar la manera de fer transversal l'enfocament de la joventut en els seus programes de pau i seguretat, com per exemple en el cas de la crisi de refugiats. En aquest context, caldria veure com la UE ha buscat col·laborar amb les organitzacions juvenils i amb els joves que han donat suport com a voluntaris davant l'arribada massiva de refugiats. Algunes organitzacions de la societat civil ja estan treballant amb joves refugiats que comparteixen les seves històries de vida en escoles d'Europa per sensibilitzar la població sobre les raons per les quals fugen dels seus països⁶. Aquestes intervencions permeten donar visibilitat a aquests joves com a actors de pau i no només com a víctimes de conflictes. Serà important que aquestes iniciatives també comptin amb el suport de les institucions i governs i puguin ser sistematitzades.

Representativitat de la diversitat

La joventut es defineix majoritàriament per l'edat, per estar en la fase transitòria entre la infantesa i la vida adulta. Però la joventut no és un grup homogeni amb què es pugui treballar en bloc. Serà essencial tenir en compte les diferències i característiques de cada subgrup: joves dones, joves homes, joves indígenes, joves amb capacitats diferents, joves LGBTI, joves afrodescendents, joves excombatents, joves de classes mitjanes, joves víctimes, joves victimaris... Només si es garanteix una representativitat de la diversitat en la joventut es podrà avalar una veritable inclusió. Per aquesta raó i pel repte intergeneracional, serà convenient desenvolupar programes de capacitació dirigits a joves i a adults perquè aprenguin a treballar conjuntament i d'igual a igual.

Coordinació i aliances

Es requereix que tots els actors implicats, des de les agències de les Nacions Unides a les organitzacions de la societat civil, passant pels governs, treballin de manera coordinada i conjunta. Ningú no hauria d'apropiar-se d'aquesta agenda, sinó al contrari: demostrar lideratges col·laboratius per impulsar programes que involucrin a una multiplicitat d'actors i adoptar una perspectiva transversal a l'hora de tractar la qüestió de la joventut en les diferents iniciatives de pau.

En conclusió, la resolució 2250 del Consell de Seguretat té el mèrit d'haver partit del moviment juvenil i dels joves constructors de pau, de tenir un llenguatge inclusiu, d'advocar pel reconeixement i per la participació i d'entendre la pau en la seva definició més holística. Ara començarà la feina i l'esforç perquè la resolució 2250 canviï els esquemes de treball i les narratives: la joventut ja no és el futur com se solia dir, és un present al qual no es pot tancar els ulls.

NOTES:

1. Més informació disponible a:

<http://www.unfpa.org/es/node/9174>.

2. La resolució 2250 defineix com a joves les persones d'entre 18 i 29 anys.

3. Països de la UE membres permanents del Consell de Seguretat durant l'adopció de la resolució 2250: França i el Regne Unit de la Gran Bretanya i Irlanda del Nord.

4. Països de la UE membres no permanents del Consell de Seguretat durant l'adopció de la resolució 2250: Espanya i Lituània.

5. http://icip.gencat.cat/web/.content/continguts/publicacions/policypapers/2016/PolicyPaper13_CAT.pdf

6. <http://www.paxvoorvrede.nl/actueel/dossiers/vluchtelingen-het-verhaal/vluchtelingen-vertellen-hun-verhaal/luister-naar-het-verhaal-van-een-vluchteling>

SOBRE LA AUTORA:

Romeral Ortiz Quintilla és llicenciada en Antropologia i compta amb un màster en Cooperació Internacional per la Universitat Lliure de Brussel·les. La seva carrera professional s'ha orientat en advocar pel reconeixement del paper dels joves com a constructors de pau. Actualment és especialista en joventut i pau a Europa, Amèrica Llatina i el Carib.

RENÚNCIA DE RESPONSABILITAT:

Les opinions expressades en aquesta publicació no reflecteixen necessàriament les de l'ICIP.

INSTITUT CATALÀ INTERNACIONAL PER LA PAU

L'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP) és una institució pública, però independent, que té com a principal objectiu promoure una cultura de pau i facilitar la resolució pacífica i la transformació de conflictes. Les activitats de l'ICIP estan relacionades amb la recerca, la transferència de coneixement i la difusió d'idees, així com amb la intervenció sobre el terreny. Amb la investigació com un dels seus punts clau, l'ICIP té un interès especial en fomentar la recerca original que aporti nous resultats, no només en el camp teòric sinó també en l'aplicació pràctica de solucions. És en aquest context on s'emmarca la publicació de la sèrie de *Policy Papers* de l'ICIP.

www.icip.cat / icip@gencat.cat